

netes miniatűrjének, zöldesszürke alaptónusban tartott kitünő fototípiáját adja, a különböző méretek daczára eredeti nagyságban. Szívesen vettük volna néhány inicziálé s tekintettel a jellegzetes betűformákra egy pár íráspróba közlését is. *Gerevich T.*

Jahrbuch der Bücherpreise. Bearbeitet v. C. Beck. III. és IV. évfolyam. Leipzig, 1909, 1910. O. Harrassowitz. 8-r, X, 325; XI, 227. I. Vászorboritékban 10 és 8 M.

Ha a Beck-féle árverési katalogus két legutolsó kötetét összehasonlítjuk, azt tapasztaljuk, hogy bár a IV. folyamaban a feldolgozott árverések száma 40-ról 68-ra emelkedett, a kötet terjedelme a III-ikéhoz képest mégis vagy száz lappal csökkent. A terjedelem csökkenése onnan magyarázható, hogy a szerkesztő azt az elvet, melyet már a III. évfolyamra nézve felállított s a mely abban áll, hogy a kisebb áron elkelt könyvek közül azok, melyek hasonló áron az előző folyamokban már szerepelnek, elhagyatnak, ezúttal szigorubban tartotta be s e mellett a külföldi — értsd nem németországi vagy osztrák — aukciók feldolgozásánál az árak határát sokkal magasabbra (hogy mennyire, azt a szerkesztő nem árulja el) vonta, mint az előző folyamoknál. Egy másik újítása a IV. folyamnak, hogy a könyvek megjelenésének határát, mely eddig 1850 volt, ezúttal sok esetben kijebb tolták «Namentlich trifft dies bei Privatdrucken, in geringer Auflage hergestellten, besonders erhaltenen Büchern, solchen aus berühmten Besitz usw.» Megjegyzendő, hogy ez az újítás tulajdonképen nem az, mert hiszen a III. folyamaban is szerepelnek fölösleges számban 1850 után megjelent művek, még pedig nemcsak a francia, hanem a német irodalomból is. Így pl. a III. folyam egyetlen lapján, a 149-en a következő 1850 utáni művek szerepelnek: Katherina II., Mémoires 2. éd. 1859. — Keil, Rich. u. Rob. Gesch. d. Jenaischen Studentenleben 1858. — Keller, A., Italien. Novellenschatz 6 Be. 1851. — Keller, G., Gesammelte Gedichte, 1883. — U. a. Der grüne Heinrich 4 Be. 1854—55. — U. a. N. A. 4 Be. 1879—80. — U. a. Die Leute von Seldwyla. 1856. — U. a. Martin Salander 1886. — U. a. Sinngedicht 1882. — U. a. Züricher Novellen 2 Be. 1878. S e mellett a felsorolt művekre nézve — Keller Grüner Heinrichjét kivéve — nem is állanak fenn azok a szempontok, melyekkel Beck a IV. folyam állítólagos «újítását» menteni iparkodik.

Ez állítólagos reformoknál sokkal fontosabb az az újítás, hogy a IV. folyamtól kezdve a Hôtel Drouot-ban tartott árverések is feldolgoztattak, a melyek tudvalevően az európai kontinens legelőkelőbb aukciói. Ez az újítás egyszerre nagyot változtatott

az évkönyvben eddig szereplő árákon. Míg a III. évfolyamban feltüntetett legmagasabb ár az a 2550 M, a melyet Goethe egy tusrajzáért fizettek ki (III:106) s így szorosán véve, nem is illik a «könyvárak»-ról szóló évkönyv kereteibe, addig a IV. folyamban a 3000–4000 frankos árák — hála a Hétel Drouot árverései feldolgozásának — épen nem tartoznak a ritkaságok közé. Az 1909. év különben is a nagy árák éve volt. Ez évben került eladásra — a Hétel Drouotban — az év legnagyobb eseménye gyanánt Molière műveinek 1773. 6 kötetes kiadásából az a példány, mely a többi közt Moreaunak e kiadásához készült 33 rajza *eredetijét* is tartalmazza s ennek folytán 177.500 frankon cserélt gazdát. Messze mögötte marad évkönyvünk nagyságra második ára, melyet a Biblia pauperum-ot tartalmazó 1465. körül készült németalföldi duczkönyv ért el. E ritkaság Gilhofer bécsi árverésén kelt el 21.000 koronán. Ugyancsak a Hétel Drouotban került eladásra potom 10.000 frankon Molière műveinek egy 50 nyolczad- és negyedréti kötetbe kötött sorozata, mely 882 eredeti rajzot és 2850 különféle metszetet tartalmaz.

Magyar vonatkozású könyveket csupán a III. folyamban találunk nagyobb számban, jobbra Franz Gaul és L. v. Lachnit hagyatékának árveréséről. Ezek: Beschreibung des Hochfürstl. Schlosses *Esterház* im Kgr. Ungarn. Pressburg. Loeuve 1784. Ára 88 frt (27 l.). — Wahrhaftige Beschreibung der jüngsten gloriosen Victori wider den Erbfeind in Ungarn an der Theyss bey Zenta. (1697) Ára 23 frt. (28 l.) — Bonifinius (sic), A., Des Aller Mechtigsten Kunigreichts inn Vngern warhafftige Chronick. Basel, 1545. Ára 23 frt. (37 l.) — Décsy S. A magyar szent koronának és ahoz tartozó tárgyaknak hist. Wien, 1792. Két példány egyik 72, a másik 51 frton. (69 l.) — Hadi és más nevezetes történetek. I. szakasz. Bécs, 1789. Ára 30 frt. (123 l.) — Krönungszug Ihrer Majestät Kaiserin Carolina Augusta v. Oesterreich als Königin v. Ungarn zu Pressburg 25. IX. 1825. Ára 205 frt. (156 l.) — Pelbartus, O., Sermones Pomerii de Sanctis Argent., I. Knoblauch 1506. Ára 17 M. (228 l.) — Portraits of the Hungarians. London, 1843. Ára 70 frt. — Pray G. Annales Vindob. 1763–67 Tomes 1–4. Ára 100 fr. (237 l.) — Prónay, G. Esquisses de la vie populaire en Hongrie. Pesth (1855). Ára 16 frt. (238 l.) — Der türkische Schau-Platz, 1685. Ára 425 frt. (264 l.) — Schedel, H., Buch der Chroniken. Nürnberg. 1493. Ára 350 M. (264 l.) — U. a. Liber chronicarum. Nürnberg., 1493. Ára 475 frt. (265 l.)

Az általános bibliofilia szempontjából különösen érdekesek a francia és német szépirokra vonatkozó adatok. Nagyobb árat rendszerint a francia írók érnek el, a mi a fejlettebb francia bibliofilia természetes következménye. A francia bibliofilek most

is leginkább a XVIII. század szépen illusztrált zsebkiadásait kedvelik. Így Cervantes *Histoire de l'admirable Don Quichotte*, Paris 1741 6 vol. 1045 frankon (III:55) Dorat *Les baisers*, 1770. kiadása kopott példánya Gilhofer-nél 45 frton, Paulnál 50 frankon, nagy papírra nyomott példánya 390 frankon (III:74), hollandi papírra nyomva, régi kötésben a *Hotel Drouotban* 1510, modern kötésben 920, egyéb szépkötésű példányai pedig 485, 640, 420 frankon, Dorat *Fables nouvelles*jei 150—650 frankon (IV:55), Lafontaine *Contes et nouvelles*, éd. des fermiers-gén. 1762. nyolcz példánya egyenkint 425—2425 frankon (IV:120), U. a. *Fables choisies* 4 folio köt. 1755—59: példányonkint 560—2350 frankon (IV:121) kelt el stb. A XIX. század nagy íróinak eredeti kiadásai szintén jó, 250—300 frankig is fölemelkedő árakat érnek el: így pl. H. Beyle (Stendhal) *De l'amour*, Paris 1822. 80 frankon, U. a. *Promenade dans Rome* 1829. 152 frankon, U. a. *Le Rouge et le Noir* 1831. 260 és 250 frankon (III:29), Chateaubriand *Les martyres* 1809. 145 frankon (III:56), U. a. *Atala*, René 1805. 100 frankon (IV:41), Flaubert *Trois contes* 1877. 105—220 frankon (IV:65) — V. Hugo *Cromwell* 1828. 60 frankon (III:139), U. a. *Les feuilles d'automne* 1832. 300 frankon (IV:106), Lamennais *Paroles d'un croyant*, 1834. 430 frankon (IV:122), Musset *Contes d'Espagne et d'Italie* 1830. 121 frankon (IV:158), Töpffer R. *Voyages en zigzag*. 1844. 190 frankon (IV:209), Zola É. *L'assomoir* 1877. 205 frankon (IV:226) cserélt gazdát. Végül magas árakat értek el a modern illusztrált s kis számban nyomtatott kiadások is. Mutatóba a következő árakat említhetjük meg: V. Hugo *Le roi s'amuse* Vign. p. Andrew 1892 — 405 fr. (IV:107), Huysmans, J. K., *A rebours*. Grav. de Lepère. 1903. 900—1550 fr. (IV:107), Leconte de Lisle, Nausikaa. *Comp. de Latenay* 320 fr. (IV:126), Musset, Lorenzaccio. *Décor. de Maignan* 1895. 205—705 fr. (IV:158), U. a. Rolla. *Compos. de Desvallières* 1906 2 kötet 3020 fr. (IV:158), Sand G. *François le Champi*. Ill. p. Robaudi 1905. 300—400 fr. (IV:190) stb.

A német irodalom kedvelői árak tekintetében sokkal kevésbé bőkezűek. Aldoatkészségük Goethe *Faustjának* Leipzig, Göschel 1790-iki kiadásának vásárlásánál éri el tetőpontját, melyből 1909-ben két példány került árverésre. Az egyik 1200, a másik 2280 márkán kelt el (IV:82). 1908-ban ugyane kiadás kissé vízfoltos példányát csupán 805 M.-ra tudták felszoktetni (III:108). Arra közvetlen *Faust* után következik Goetz v. Berlichingen 1773. kiadásának első nyomata 740 M.-val, azután jó *Die Leiden des jungen Werthers* Leipzig 1774. 650 M.-val (III:111), míg a többi főbb műveinek editio princepsai 100—250 M. körül ingadoznak. Érdekes, hogy míg az *ΦΙΛΙΠΠΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ*... *Ἰέρην*

1818-iki kiadása 1909-ben 40 M-án kelt el (IV : 84), addig egy Goethe sajátkezű ajánlásával ellátott példány árát 1908-ban 505 M-ra szöktették fel a szenvedélyes autogramkedvelők (III : 111). — Schiller Frigyes művei közül ár szempontjából első helyen a Räuber I. kiadása áll, melyből 1909-ben két példány került piacra, az egyik 650, a másik — egykorú bőrkötésben — 750 M-n. (IV : 193). E még mindig szép ár erős visszaesés az 1908-ban eladott két példányához képest, melyek 1210, illetve 1200 M-n cseréltek gazdát (III : 269). Ugyane mű 1782. évi kiadásának háromféle variánsa 195—380 M. közt ingadozik (III : 269, IV : 193), míg többi műve közül csupán az Anthologie auf das Jahr 1782, Don Carlos 1787. Gedichte 1800—1803 s a Kabale u. Liebe 1784. kiadása értek el e két év alatt 100 M-nál magasabb árakat. Egyéb érdekesebb árak: Brentano, A., Gockel, Hinkel, Gakelaia Frankfurt 1838. 200 M. (IV : 32); Heine, H., Buch der Lieder, Hamburg 1847. 120 M. U. a. Gedichte, Berlin 1822. 130 M. (IV : 95—97). Hoffmann, E. T. A., Kater Murr. Berlin 1820—1822. 155 M. (IV : 102). Kant, Kritik der reinen Vernunft. Riga 1781. 68—91 M. (III : 148) és 130 M. (IV : 112). Keller G. Neuere Gedichte. Braunschweig, 1851. 255 M. U. a. 2. Aufl. 105 M. (IV : 113). Kleist, Penthesilea. Tübingen (1808) 115 M. (III : 152) és 140 M. (IV : 114). U. a. Germania an ihre Kinder. (1813). 190 M. U. a. Familie Schrockenstein, 1803. 165 M. (III : 155) 125 M. (IV : 113). Lessing G. E., Minna v. Barnhelm, Berlin 1767. 205, 405 és 585 M. (III : 171) 180 és 455 M. (IV : 130), Novalis, Heinrich v. Ofterdingen. Berlin 1802. 470 M. (IV : 163) stb. A többi hasonló érdekességű kiadvány ára 40—50 M. közt ingadozik, de igen sok értékes és érdekes irodalmi mű editio princepsit 20—25 márkáért is lehet kapni.

Az árak ingadozása, mint a felhozott példák is mutatják, sok esetben oly erős, hogy az évkönyv adatait csak a legnagyobb óvatossággal fogadhatjuk el irányadókul. *Dr. Gulyás Pál.*

Zeitschrift des österreichischen Vereines für Bibliothekswesen. I. évfolyam. Wien. 1910, Wilhelm Baumüller. Ára egy évre 7 K 20 fill.

Új cím alatt, modern formában jelenik meg a folyó évtől kezdve osztrák kollégáink hivatalos közlönye, melyet Friedrich Arnold Mayer, a bécsi egyetemi könyvtár őre szerkeszt. Mint az első számból kivehető, a szerkesztő a tudományos értékű eredeti közleményekre kevés súlyt helyez, hanem főleg a bel- és külföldi tudományos és népkönyvtári ügyről s a velük kapcsolatos intézményekről kívánja tájékoztatni olvasóit. Sajnálattal állapítjuk meg, hogy a szerkesztő a kettős monarchia közjogi helyzetét